

פרשת ויצא תשפ"ב – הייעוד הרוחני של בעל עסק

1. שאלה שהתקבלה במייל: אני בעל תשובה, נשוי בן שלושים עם שני ילדים ועובד כיועץ השקעות בבנק. אני חוזר הביתה מת מעייפות ובקושי מצליח לתפוס שעה ללמוד תורה. אני לא מרגיש בנוח בעסק חילוני, אבל לא אוכל לפרנס את משפחתי בלי העבודה. אז בשביל מה חזרתי בתשובה?

2. בראשית כח: ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה - **כלי יקר:** יש להתבונן וכי אברהם ויצחק לא הלכו ממקום למקום ולמה לא נכתב אצלם לשון 'ציאה'? **שפתי חכמים:** למה חזר 'ויצא יעקב' והלא כבר כתיב לעיל 'וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם'? **ליקוטי שיחות טו/254:** בפרשת ויצא מדובר על הציאה של יעקב, הוא יצא מארבע אמות של תורה והגיע לעיר חרן, חרון אף של מקום, ושם עבד כרועה צאן אצל לבן, ובאופן של בכל כוחי עבדתי.

בראשית כה: ויעקב איש תם יושב אהלים - **תנחומא וישלח:** אין כתיב 'יושב אהל' אלא יושב אהלים, מבית מדרשו של שם הולך לבית מדרשו של עבר ומבית מדרשו של עבר לבית מדרשו של אברהם.

בראשית ל: בכל כוחי עבדתי את אביכן ... ביום אכלני חורב [השמש שרפה כמו אש] וקרח בלילה [שכן לא עזב את השדה 24 שעות ביממה, לא ביום ולא בלילה] - **רמב"ם שכירות יג:** א. כדרך שמוזהר בעה"ב שלא יגזול שכר עני ולא יעכבנו, כך העני מוזהר שלא יגזול מלאכת בעה"ב ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמה. ב. אין הפועל רשאי לעשות מלאכתו בלילה ולהשכיר עצמו ביום או לדוש בפרתו ערבית ולהשכיר שחרית ולא יהיה מרעיב ומסגף עצמו ומאכיל מזונותיו לבניו, מפני גזל מלאכתו של בעה"ב, שהרי תשש כחו ותחלש דעתו ולא יעשה מלאכה בכח.

בראשית ל: ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי ולארצי ... ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי – **רש"י:** לצורך ביתי [כעוסק עצמאי] – עד עכשיו אין עושים לצורכי אלא בני [כי אני התמסרתי לשכירותי אליך] ועתה צריך אני להיות עושה גם אני עמהם לסומכן.

3. ליקוטי שיחות ל/135: בשהיית יעקב בבית לבן עשרים שנה, לכאורה לא היה באוהלה של תורה כי עסק באופן של 'בכל כוחי עבדתי את אביכן'. ומכל מקום, לא זו בלבד שדווקא אז זכה ל'ויפרוץ האיש מאוד מאוד', אלא דווקא שם העמיד שבטי ישראל (לבד מבנימין) ויסד את בית ישראל באופן של 'מיטתו שלמה', דלא כאברהם ויצחק שיצאו מהם ישמעאל ועשו. ואין מובן: איך הגיע להצלחה רוחנית - לא בזמן עיסוקו בתורה אלא - בהיותו פועל בבית לבן הארמי בחרן?

בראשית מט: זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית וירכתו על צידן ... יששכר חמר גרם רבץ בין המשפטים – **אבן עזרא:** הזכיר בתחלה השבטים כאשר נולדו ורק הקדים זבולן על יששכר? **דברים לג, יח:** ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך – **רש"י:** זבולן ויששכר עשו שותפות, זבולן יושב לחף ימים ויוצא לפרגמטיא בספינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר והם יושבים ועוסקים בתורה. לפיכך הקדים זבולן ליששכר, שתורתו של יששכר על ידי זבולן הייתה.

4. ברכות לה, ב: נאמר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפריך', יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר 'ואספת דגנך' - הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בר יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה - תורה מה תהא עליה? אלא בזמן שישאל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן... אמר אביי: הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן.

ליקוטי שיחות ל/136: ידוע מה שאמרו חז"ל 'נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים', כלומר, דירתו של הקב"ה אינה בעולמות עליונים אלא בעולם הזה הגשמי והתחתון. ועל ידי עבודת בני ישראל בגלות, נעשה העולם כלי לקדושה העליונה ובגמר עבודה זו יהיה העולם כולו דירה לקב"ה. המשכת הקדושה בגשמיות העולם היא בעיקר על ידי עבודתם של בעלי עסקים, שעל ידי שעוסקים בעניינים גשמיים לשם שמים ומקיימים בהם מצוות ... עושים את העולם הזה ל'דירה' ראויה לקב"ה. וזה הטעם להקדמת זבולון ליששכר, 'שמח זבולון בצאתך', לפי שבעניין עשיית דירה בתחתונים, יש יתרון בעבודת זבולון. ויש לומר שזה הטעם שעד ביאת משיח שמלאכתם תיעשה בידי אחרים, רוב בני ישראל הם בעלי עסק ולא יושבי אוהל, כי השלמת מטרה זו נעשית בעיקר על ידי זבולון.

תניא אגרת הקודש א: בשבתות וימים טובים שגם לבעלי עסקים יש פנאי להאריך בתפילתם, בכוננת ליבם לה', ואדרבה עליהם מוטל ביתר שאת ויתר עז ... ככתוב 'וביום השביעי שבת לה' אלוקיך'.